

gemeente
Zoetermeer

Verbonden Partijen

Inleiding

De gemeente Zoetermeer is actief in netwerken van beleids- en uitvoeringsorganisaties. Bij een deel van die organisaties is de gemeente ook bestuurlijk en/of financieel betrokken. In dat geval is sprake van een 'verbonden partij'. Een bijzondere vorm hiervan zijn de samenwerkingsverbanden, die in het leven zijn geroepen om gemeentelijke taken in gezamenlijkheid uit te voeren. Dit soort samenwerkingsverbanden levert bijdragen aan het realiseren van maatschappelijke doelen, maar levert door zijn aard ook bestuurlijke - en financiële risico's op.

Kadernota verbonden partijen

Korte inhoud Kadernota en checklist Verbonden partijen

In de Kadernota Verbonden partijen zijn beleidsrichtlijnen opgenomen waaraan een (beoogde) deelname aan (nieuwe) samenwerkingsverbanden moet worden getoetst. Ook is een checklist beschikbaar die kan worden gebruikt bij afwegingen over het aangaan, inrichten of herzien van een samenwerkingsverband. De checklist is niet limitatief, maar geeft de belangrijkste onderwerpen aan, waarover moet worden nagedacht om op de grootste risico's bij samenwerking een passend antwoord te hebben.

In 2023 is de Kadernota Verbonden partijen geactualiseerd vanwege de gewijzigde Wet gemeenschappelijk regelingen in 2022 in verband met versterking van de democratische legitimering. De wetswijziging introduceert aanpassingen en aanvullingen op al bestaande wettelijke bevoegdheden en instrumenten. Bepaalde aanpassingen zijn al direct per 1 juli 2022 ingegaan. Andere wijzigingen zijn gericht op de gemeenschappelijke regelingen (GR'n) zelf. In het wetsvoorstel is bepaald dat de GR'n de mogelijkheid tot 1 juli 2024 hebben om de regelingen aan te passen.

Definitie Samenwerkingsverband

Een samenwerkingsverband bestaat tussen de gemeente en één of meer andere publieke en/of private partijen en heeft een eigen juridische entiteit, waarin activiteiten in organisatorisch verband worden uitgevoerd en de gemeente een bestuurlijk -, financieel -, integriteits- of ander risico loopt. Deze definitie sluit samenwerkingsverbanden zonder juridische entiteit, zoals subsidieverstrekingen, leningen en garantstellingen, uit en deze vallen buiten de reikwijdte van de Kadernota Verbonden Partijen.

De nota bevat beleidsrichtlijnen die betrekking hebben op vier terreinen:

- Afwegingskader:
Is sprake van toegevoegde waarde en is sprake van het meest geëigende middel?
- Publiekrechtelijke of privaatrechtelijke samenwerking:
Afhankelijk van de aard van de activiteiten (in ieder geval publiek belang) en het doel van de samenwerking.
- Rolverdeling:
Wie en hoe vervullen de gemeentelijke vertegenwoordigers hun rol als bestuurslid en hoe gaan zij om bij conflicterende belangen tussen het samenwerkingsverband en de gemeente?

- Good-governance:
Regie op de samenwerking borgen de aspecten: sturen, beheersen, verantwoorden en toezicht houden.

Belangrijke ontwikkelingen

Hieronder staan de belangrijkste ontwikkelingen van verbonden partijen vermeld.

Stedin

Voor de energietransitie moet Stedin de komende jaren € 8 miljard investeren. Om dit geld tegen aantrekkelijke voorwaarden te kunnen aantrekken, is het versterken van het eigen vermogen met € 1,8 miljard nodig. Hiervoor heeft/had Stedin (samen met de aandeelhouders) twee projecten lopen.

Project Nachtwacht had tot doel het rijk als aandeelhouder in Stedin te laten stappen. Dit traject is december 2023 afgerond en het rijk is voor € 500 mln. ingestapt. In het project Nachtwacht zijn ook afspraken over eventuele toekomstige verzoeken aan het rijk voor mogelijke extra kapitaalstortingen en over governance en dividendbeleid.

Het dividendbeleid is bij hogere winsten soberder geworden. Door het instappen van het rijk is het aandeel Zoetermeer in Stedin gedaald van 2,34% naar 2,06% wat in de toekomst ook effect heeft op de dividendumkering Zoetermeer. De governance voor de aandeelhouders is met name op het financiële vlak versterkt. Het rijk krijgt op financieel vlak naast de rechten die de 'gewone' aandeelhouders hebben nog extra rechten.

Met het instappen van het rijk is de kapitaalbehoefte eigen vermogen gedaald naar € 800 mln. Dit komt door de € 500 mln. die het rijk heeft ingebracht maar ook doordat het rijk als een financieel krachtige aandeelhouder wordt gewaardeerd waardoor de financiële rating van Stedin A- is gebleven (zonder toetreding van het rijk zou de rating verlaagd worden) en daarom minder eigen vermogen nodig heeft om kapitaal op de markt te kunnen aantrekken.

In het project Omega onderhandelt Stedin met niet-aandeelhoudende gemeenten en provincies in het verzorgingsgebied van Stedin om als aandeelhouder in te stappen. Dit traject wordt eind eerste kwartaal 2024 afgerond. De verwachting is dat een aantal gemeenten en provincies instappen. De financiële inbreng zal alleen relatief gering zijn en hoegenaamd geen invloed hebben op het aandeel Zoetermeer in Stedin en daarmee ook niet op het uit te keren dividend.

Als gevolg van 'Het Methodebesluit regionale netbeheerders elektriciteit en gas 2022-2026' (opgesteld door de toezichthouder ACM [Autoriteit Consument & Markt]) kunnen de uit de hogere financieringsbehoefte voortkomende extra rente en afschrijvingslasten pas gedeeltelijk op een later moment in de tarieven worden doorbelast. Kortom, de last gaat voor de baat uit.

De verwachting is dat de winst Stedin en daarmee het dividend Stedin de komende jaren oploopt.

Dunea

Dunea zet in om de betrouwbaarheid van haar leveringsplicht robuuster vorm te geven door te investeren in de multi-bronnen strategie, het vergroten van de strategische zoetwatervoorraad in de duinen en het optimaliseren van het huidige systeem.

Een grote uitdaging voor Dunea is het verhogen van de productie. Het aantal klanten (voornamelijk huishoudens) van Dunea groeit meer en sneller dan tot nu toe verwacht. Ook is de verwachting dat het watergebruik per persoon de komende jaren stijgt. Dit betekent dat geplande projecten en daarmee de investeringen naar voren moeten worden gehaald. De vergunningverlening voor nieuwe projecten wordt alleen steeds omvangrijker en tijdrovender wat

vertragend werkt.

Bijkomend probleem is dat een aantal systemen toe is aan groot onderhoud en dat dat tijdelijk ten koste gaat van de productie. Hierbij blijkt dat het steeds tijdrovender wordt om alle benodigde procedures (met name rond natuurvergunningen) te volgen voordat nieuwe investeringen en groot onderhoud kunnen worden uitgevoerd.

Ook vraagt de kwaliteit van drinkwater als gevolg van toename in regelgeving op gebied van PFAS en de vervuiling van rivierwater meer investeringen. Voor het onderhoud van het duingebied zijn meer investeringen en beheer nodig.

De tarieven Dunea stijgen de komende jaren. De bovengenoemde ontwikkelingen leiden tot hogere investeringen en exploitatiekosten en daarnaast stijgen de kosten als gevolg van de hoge inflatie. Met name de kosten voor energie en in iets mindere mate de arbeidskosten zijn hard gestegen. In november 2023 is in de Algemene Vergadering van Aandeelhouders een besluit over de investeringen en tarieven 2023 genomen. Het tarief voor een gemiddeld tweepersoonshuishouding stijgt in 2024 van € 179 naar € 194, een stijging van 8%.

Werkbedrijf De Binnenbaan BV

Werkbedrijf De Binnenbaan BV is verantwoordelijk voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw), de re-integratie activiteiten van de gemeente Zoetermeer op basis van de Participatiewet en het gemeentelijke deel van het Werkgevers Servicepunt van de arbeidsmarktregio Zuid-Holland Centraal. Naast het uitvoeren van de opdracht van Zoetermeer lagen de prioriteiten in 2023 bij het verhogen van de uitstroom uit de uitkering naar werk, het behalen van een positief exploitatieresultaat en de beste werkgever van de regio worden.

In 2023 zijn stappen gezet in de voorbereiding van een nieuwe dienstverleningsovereenkomst (dvo) tussen de gemeente en De Binnenbaan voor de periode 2026 tot en met 2030 (de huidige dvo loopt eind 2025 af). Dit is gedaan door de dienstverleningsovereenkomst met de gemeente te evalueren. Conclusie is dat de gemeente de dienstverlening ook na 2025 wil continueren volgens de intentie die is uitgesproken bij de oprichting van De Binnenbaan. De gesprekken over de inhoud van de nieuwe vijfjarige dienstverleningsovereenkomst zijn gestart en worden begin 2024 afgerond. In 2023 is door onderzoeksbureau Berenschot gewerkt aan een onderzoek naar mogelijke toekomstscenario's voor De Binnenbaan. Dit onderzoek wordt in 2024 opgeleverd.

Vanuit het management van De Binnenbaan en de Raad van Commissarissen is veel aandacht geweest voor het terugdringen van ziekteverzuim en werkdruk. Er is meer aandacht geweest voor preventie en breed beleid uitgerold om werkplezier te stimuleren.

In 2022 en 2023 is 6,5 fte extra ingezet voor de benodigde caseload. In 2023 is De Binnenbaan gestart met de evaluatie van die inzet om voor 2024 en verder te bepalen of die inzet noodzakelijk en effectief was en al dan niet gecontinueerd wordt. Dit is nog niet afgerond in 2023. De bedoeling is dit alsnog af te ronden in het eerste kwartaal van 2024. De resultaten hiervan worden meegenomen in de opdracht voor 2025.

De Binnenbaan heeft in 2023 als bedrijf grotendeels de verschuiving kunnen maken van de focus op de interne bedrijfsprocessen naar het tonen van meer ondernemerschap en optimaliseren van de dienstverlening. Er is gewerkt aan de opschaling van de dienstverlening en het binnenhalen van meer werk bij nieuwe werkgevers. Desondanks bleek het ook in 2023 niet haalbaar om de begrote omzet te halen. Daarbij spelen drie redenen een rol. Als eerste staan de tarieven onder druk. Ten tweede is de doelgroep kwetsbaarder en minder productief. Ten derde - hoewel dit positief is voor het beroep op bijstand - stromen de mensen sneller uit vanwege de gunstige arbeidsmarkt en dragen dus minder bij het behalen van omzet op werksoorten van De Binnenbaan.

De intentieverklaring voor het Regionaal WerkCentrum (RWC) is mede door de Binnenbaan ondertekend. Samen met regiogemeenten, UWV en andere partners gaat verkend worden hoe de landelijk gewenste opzet van een RWC in deze regio vorm kan krijgen. De Binnenbaan is nauw betrokken bij deze

ontwikkeling.

Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)

De Metropoolregio Rotterdam Den Haag is met onder andere de havenindustrie, de glastuinbouw, het hightechcluster, de cybersecuritysector en als (inter)nationaal bestuurlijk centrum, belangrijk voor de Nederlandse economie. De metropoolregio Rotterdam Den Haag krijgt er de komende jaren circa 400.000 inwoners bij. Dat vraagt om meer woningen (240.000 in de zuidelijke Randstad), meer werk en een betere bereikbaarheid. Meer welvaart én welzijn voor de mensen die in de metropoolregio Rotterdam Den Haag wonen, werken en leven is daarbij het vertrekpunt. Meer samenwerken, betere fysieke verbindingen realiseren en het economisch vestigingsklimaat versterken is daarbij de inzet.

In 2023 hebben de 21 gemeenten onder meer samengewerkt aan de ontwikkeling van een nieuwe gezamenlijke Strategische Agenda voor de Metropoolregio Rotterdam Den Haag. De nieuwe Strategische Agenda MRDH 2023-2026 is op 26 mei 2023 door het Algemeen Bestuur vastgesteld. Het strategische kader wordt gevormd door de vier opgaven, die in de strategische agenda zijn opgenomen: groei van de regio, vernieuwen van de regio, kwaliteit van de regio en herstel van de regio. Met deze nieuwe strategische agenda is meer focus en samenhang aangebracht in de activiteiten en inzet vanuit de MRDH. Verder is er door de MRDH in 2023 aan tal van projecten in de regio medewerking en subsidie verstrekt voor onder meer het vernieuwen van werklocaties, bevordering van samenwerking met het bedrijfsleven en onderwijs, campusontwikkeling en mobiliteitsprojecten.

Zoetermeer heeft in 2023 bij de MRDH € 300.000 subsidie aangevraagd en ontvangen voor de Dutch Innovation Factory voor het uitbreiden van de samenwerking met partners uit het bedrijfsleven (community building). Mede dankzij deze cofinanciering vanuit de MRDH heeft Zoetermeer in 2023 tevens € 2 mln. aan investering ontvangen uit het Nationaal Groeifonds voor de doorontwikkeling van de campus.

Gemeenschappelijke Regeling Bleizo (GR Bleizo)

De gebiedsontwikkeling van Bleizo vindt plaats volgens de in 2014 door de raden van Lansingerland en Zoetermeer vastgestelde ontwikkelingsaanpak 'Ontwikkeling Bleizo Van plan naar Strategie 2013'. Deze strategie richt zich op de ontwikkeling van een hoogwaardig gebied, met vervoerswaarde, rondom het nieuwe OV Knooppunt Bleizo. De Vervoersknoop Bleizo is in 2019 volledig in gebruik genomen. De gronden van Bleizo-Oost zijn inmiddels uitgegeven. Na enkele verkennende studies naar de mogelijkheden voor woningbouw op Bleizo-West is in oktober 2021 het ontwikkelperspectief PROEFtuin Bleizo vastgesteld door de gemeenteraden van Zoetermeer en van Lansingerland.

De uitwerking in een ontwikkelstrategie loopt vertraging op omdat het provinciale omgevingsbeleid nog niet is aangepast. De provincie heeft in haar coalitieakkoord besloten de invulling van de windopgave in gemeente Lansingerland als voorwaarde te stellen voor verdere planvorming van PROEFtuin Bleizo. Een recent onderzoek van de provincie naar de technische haalbaarheid van windmolens in Lansingerland toont aan dat het realiseren van windenergie op Bleizo-West erg complex is. Het onderzoek constateert daarnaast dat er een kansrijkere, alternatieve locatie in Lansingerland is. Het college van GS heeft besloten om Bleizo-West, naast twee andere locaties, toch mee te nemen bij vervolgonderzoek voor de realisatie van windenergie. De provincie is voornemens de bevoegdheden voor de ruimtelijke inpassing en vergunningverlening van windenergie terug te nemen van de gemeente Lansingerland en het initiatief zo naar zich toe te trekken. Daar een en ander onzeker is, blijft de ontwikkelvisie van 2014 de basis voor de grondexploitatie en de begroting van de GR Bleizo.

Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg

Het Bedrijvenschap Hoefweg heeft als doel het ontwikkelen van vestigingsmogelijkheden voor bedrijven uit Lansingerland en Zoetermeer, alsmede uit de

Metropoolregio Rotterdam Den Haag en voor bedrijven van elders die een belangrijke bijdrage leveren aan de werkgelegenheid. Eind 2021 zijn alle bedrijfskavels uitgegeven en opgeleverd met uitzondering van de zes hectare gelegen bij het NS-station Lansingerland-Zoetermeer, die deel uitmaken van het gebied van de Proeftuin Bleizo. Het is de bedoeling om de resterende zes hectare in 2024 over te hevelen naar de grondexploitatie Bleizo. Het Bedrijvenschap Hoefweg zou in 2021 worden opgeheven. Door de situatie bij PRISMA waar het Bedrijvenschap Hoefweg in deelneemt, heeft de opheffing van het Bedrijvenschap Hoefweg vertraging opgelopen. In het najaar van 2023 is gestart met het opstellen van een liquidatieplan gericht op de opheffing van het Bedrijvenschap Hoefweg per eind 2024.

Gemeenschappelijke regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden

De ambitie van het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden is om de dienstverlening verder te professionaliseren. De focus lag in 2023 op doorontwikkeling van de automatisering, ontzorgen, professionalisering van de informatievoorziening en het stroomlijnen van de administratieve keten tussen jeugdhulpaanbieders, gemeenten en Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden. Het Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden leverde daarnaast een belangrijke bijdrage in de uitvoering van de regionale aanpak kostenbeheersing.

Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Haaglanden

De voorgaande jaren heeft ODH zich in samenspraak met de opdrachtgevers voorbereid op de invoering van de Omgevingswet. De ODH levert op concernniveau een bijdrage aan diverse activiteiten die zijn gericht op een toekomst bestendige uitvoering van vergunningverlening, toezicht en veiligheid (o.a. naar aanleiding van het advies Van Aartsen). Er zijn daarnaast geen majeure wetswijzigingen.

Gemeenschappelijke regeling Gemeentelijke Gezondheidsdienst en Veilig Thuis Haaglanden (GR GGD en VT Haaglanden)

Op 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen gewijzigd in Nederland, met als doel de democratische legitimiteit van gemeenschappelijke regelingen te vergroten. Voor GR GGD/VT heeft dit met name geleid tot technische wijzigingen in de tekst om de regeling van de GR GGD/VT in lijn te brengen met de gewijzigde wet.

De GR GGD en VT heeft als doel:

1. het bevorderen, beschermen en bewaken van de publieke gezondheid;
2. het voorkomen van en de aanpak van huiselijk geweld en kindermishandeling.

Hiermee wordt uitvoering gegeven aan de regionale gezondheidsdienst, als bedoeld in de Wet publieke gezondheid, en een advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling, als bedoeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning en de Jeugdwet. De twee uitvoeringsorganisaties Veilig Thuis en GGD zijn onderdeel van gemeente Den Haag.

De nadruk bij Veilig Thuis ligt op het tijdig afronden van meldingen, het versterken van de ketensamenwerking en het verder ontwikkelen van sturingsinformatie voor een resultaatgerichte werkwijze. De ketensamenwerking wordt verder ontwikkeld middels het kwaliteitskader lokale teams en de VTH-monitor. Ondertussen heeft het kabinet de vereenvoudiging van de jeugdbeschermingsketen aangekondigd in het toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Hierin wordt op termijn een nieuwe publiekrechtelijke organisatie opgericht bestaande uit Veilig Thuis, de Raad voor de Kinderbescherming en de Gecertificeerde Instellingen.

In de visie van de GGD worden vijf ambities beschreven:

1. voorvechter gelijke kansen op een goede gezondheid;
2. adviseur voor een gezonde leefomgeving;
3. regionale partner acute problemen publieke gezondheid;
4. veilig vangnet waar dat (nog) ontbreekt;
5. deskundige, proactieve organisatie.

In 2023 kwamen met het Integraal Zorgakkoord (IZA) en het Gezond en Actief Leven akkoord (GALA) diverse opgaven in de publieke gezondheid richting GGD Haaglanden. De rol van de GGD hierin was die van kennispartner ten behoeve van de aanzet tot een (regionale) preventie infrastructuur, adviseur bij het opstellen van de integrale plannen en inhoudelijk adviseur op diverse onderdelen van GALA. In 2024 wordt de rol van de GGD in dit kader verder vormgegeven,

In het najaar van 2023 is een rapport gepubliceerd over de luchtkwaliteit in Haaglanden. Kern van het rapport is dat de luchtkwaliteit in onze regio significant slechter is dan in andere regio's in het land. De GGD komt in 2024 met een concreet plan over de wijze waarop de regionale samenwerking ter verbetering van de luchtkwaliteit in onze regio vormgegeven kan worden, met expliciet aandacht voor de implicaties voor gemeenten.

Gemeenschappelijke Regeling Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)

De beleidsmatige ontwikkelingen binnen de VRH hebben zich afgespeeld binnen de kolommen: brandweer, geneeskundige hulpverlening, gemeentelijke crisisbeheersing en, in het verlengde daarvan, de multidisciplinaire rampenbestrijding en crisisbeheersing, alsook de gemeenschappelijke meldkamer. Het algemeen bestuur van de VRH heeft – in het kader van de multidisciplinaire, regionale rampenbestrijding en crisisbeheersing – in 2023 een Regionaal Risicoprofiel (RRP) en Regionaal Beleidsplan Rampenbestrijding en Crisisbeheersing (RBP) vastgesteld. De reacties van de gemeenteraden op deze planfiguren zijn bij de vaststelling betrokken. Daarnaast is in 2023 ook het Regionaal Crisisplan geactualiseerd.

Risicobeheersing heeft zich voorbereid op de inwerkingtreding van de Omgevingswet. Alle medewerkers zijn opgeleid en bijgeschoold en werkprocessen met gemeenten en ketenpartners zijn herzien en afgestemd. Ook is de digitalisering in lijn gebracht met het Digitaal Stelsel Omgevingswet.

In overleg met de Veiligheidsregio Haaglanden is besloten de brandweerkazerne Brusselstraat niet te verhuizen naar de locatie Abdissenbos. De bestaande kazerne aan de Brusselstraat 2-4 wordt gerenoveerd en verduurzaamd. De burgemeester heeft de raad hierover op 7 juli 2023 geïnformeerd.

Overzicht verbonden partijen

Zoetermeer kent de volgende verbonden partijen:

Deelnemingen in vennootschappen:

- NV Bank voor Nederlandse Gemeenten

- Dunea NV
- Stedin NV
- Werkbedrijf De Binnenbaan BV

Gemeenschappelijke regelingen:

- Gemeenschappelijke regeling Metropoolregio Rotterdam Den Haag (MRDH)
- Gemeenschappelijke regeling Veiligheidsregio Haaglanden (VRH)
- Gemeenschappelijke regeling GGD Haaglanden en Veilig thuis Haaglanden
- Gemeenschappelijke regeling Omgevingsdienst Haaglanden (ODH)
- Gemeenschappelijke regeling Bedrijvenschap Hoefweg
- Gemeenschappelijke regeling Bleizo
- Gemeenschappelijke regeling Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden (voorheen: inkoopbureau H-10)
- Gemeenschappelijke regeling Schadevergoedingsschap HSL-Zuid, A16 en A4

Stichtingen en verenigingen:

- Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)
- Gemeenten voor duurzame ontwikkelingen (GDO)
- Stichting BusinessPark Haaglanden (BPH)
- Vereniging De BredeStroomversnelling

In de bijlage Verbonden partijen is volgens het Besluit Begroting en Verantwoording meer gedetailleerde informatie (over doel, beleid, risico's, belangen en dergelijke) per verbonden partij opgenomen.

Relatie met paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Voor de gemeenschappelijke regelingen en andere verbonden partijen is voor GR Bleizo een specifiek, strategisch risico voor de gemeente Zoetermeer geconstateerd.